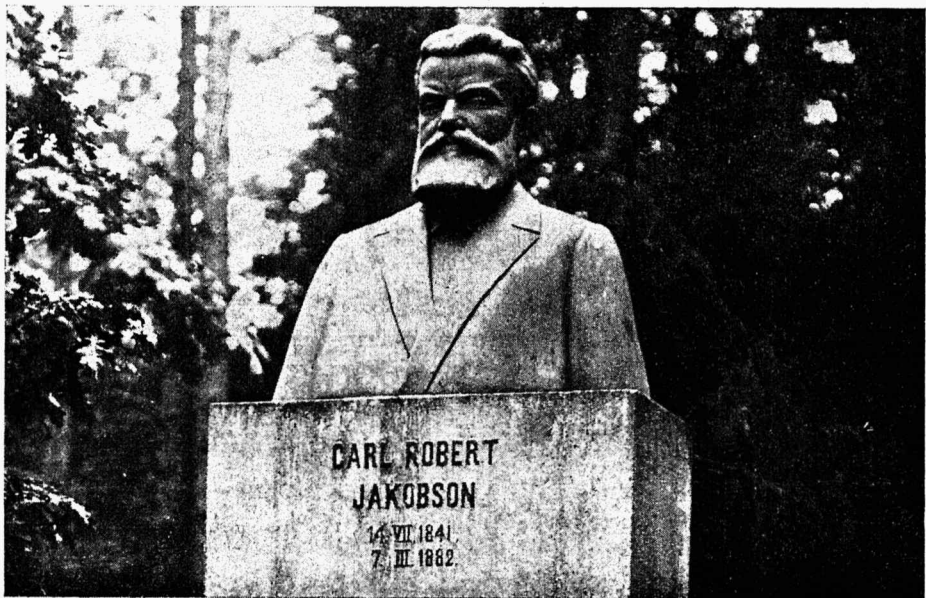
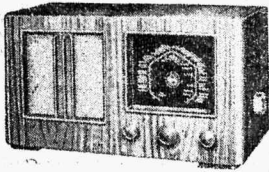

TÕUSEV NOORUS

NR. 2 * 1937
M Ä R T S

VÄLJAANDJA
PÖLLUTÖÖKODA

MENDE RAADIO

VÖRRATU KÕLA RAHULDAB KÕIKI

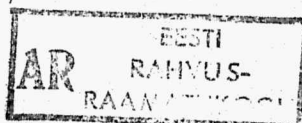
Peaesindaja: Tallinna Eesti Majandusühisus
Estonia puiestee 21.

Laos: patarei- ja võrkaparaadid

A.-S. Rumberg, Tuberg & Ko

SEEMNE-, SÖÖGIKARTULI JA
KARTULIJAHU EKSPORT

Tallinnas, S. Kloostri 22-18
Telegr. aadress: „TURUM“
Kõnetraat 438-43 ja 438-45

Kallis külv.

V. Ojamaa.

See külv tehti 55 aasta eest märtsil Kurgja talu maal, Vändras, siis kui maeti C. R. Jakobson; siis kui kirikukellad helisesid üle maa otsekui iseenesest, ilma korralduseta neilt, kes võisid seda korraldada; siis kui avaldati viimset austust ühele eestlastest nii suurejooneliselt, nagu seda pole saanud osaks ühelegi teisele. Seda tehti ajal, kui maad valitsev võim oleks hea meelega tahtnud lasta kaduda seda meest hoopis märkamata.

Me ei oska endile ette kujutada, kuidas jahmatasid tuhanded eestlased kuuldud tema surmast; me ei tea, kuipalju südameid peatus tuksumisel.

Kes oli õieti see mees, keda austati ja leinati tema surmatunnil nii üksmeelselt, nii laialdaselt, nii — tahaks öelda — visalt? Neli kuud hiljem, tema sünnipäeval, tulid rahvahulgad jälle kokku hauale ning oma suures valus ja tungis näidata kuidagi austust kadunu vastu veeretaski käte jõul suure kivi jõest surnuaiale. Midagi pidi tehtama, kuidagi pidi ennast avaldatama. Ja mis pärast?

Kas mitte sellepärast, et C. R. Jakobson tegi eesti talupojast jälle täisõiguliku inimese, kelle töö ja toimetused pole ainult enese hinge seeshoidmine ja ülemate austamine, vaid kelle töö ja toimetused on aus elukutse, isegi tähtsaim kõigi teiste inimlike elukutsete seas.

Unustamatu mulje jääb külastades Vändra Kurgja metsas C.R. Jakobsoni hauda, kus ümbritsetud põlistest puudest puhkab suur töömees.

Eestlased on endid alati pidanud inimesteks, ka sel ajal, kui neid loeti rooma õiguse alusel orjaks ja nimetati „un-mensch“ — ebainimene.

Eestlane tundis, et tolle rooma õigusega pole temal küll suurt tegemist, temal on oma enese õigus. Teisiti pole seletatavad need alatised vastuhakkamised ja pisikesed mässud, mis tekkisid siin-seal mõisades kogu aeg ja mille põhjus sisuliselt polnud küll muud, kui eestluse protest oma õiguste kitsendamise vastu. Need vastuhakkamised ei saanud anda suuri tulemusi, olles mõttetud liiga suure ülevõimu vastu.

Kuid need mõttetused ei lõppenud, sest teisiti ei osatud nõuda oma õigusi.

C. R. Jakobson oli haritud eestlastest esimene, kes oskas ja suutis mõista eestlase hinge häda ja ürg-õigust selle tõelisel kujul ning seda ka väga osavasti esitada üldiseks teadmiseks, nii et seda ei saadud enam teha olematuks ei vaikimisega ega karistamisega.

Tema ütles, et eestlased on olnud muistsel ajal oma maa peremehed ja et selle maa valitsemise õigus kuulub neile praegugi, ning et tuleb lihtsalt kõrvaldada eest, mis takistab selle õiguse rakendamist.

Arvatavasti tundsid seda nii olevat ka talupojad ise, kuid neil polnud oskust seda olukorda selgitada. C. R. Jakobson hakkas sellest kõnelema ja kirjutama raamatutes ja oma ajalehes — „Sakalas“.

Trükiõnna vastu oli tol ajal aukartus väga suur, mitte ainult nende inimeste seas, kes väevalt veerisid, vaid ka haritud inimeste seas.

Kui sellest nii vabalt kirjutatakse, siis on see ka tõde! Kui sellest kirjutada lubatakse — siis saab se ka teoks!

Seda koges talupoeg C. R. Jakobsoni kirjutistest ja kõnedest ja kirjutaja päris julge võitleja aupaiste.

Talupojaseisus oli tol ajal põlatud seisus ja ühes temaga ka põllutöö. Nähtavasti oli juba tol ajal kuidagi tunda tungi linnadesse ja linnaelu paremaks pidamist.

C. R. Jakobson pidas tarvilikuks selgitada põllumehe-seisuse olemust ja võrrelda seda linlase seisusega.

Tema kirjutab: *)

„Ivo wanaft acaft saani ei olnud talupoea seisus mitte ükfi üks auuwäärt ja tähtjas seisus, waid teda peeti ka iihets õnnelikuks seisuseks. Kes kui prii mees oma enese püanduse peal elab, oma suguwõsaga oma enese põldu harib ja karja kaswatab, oma enese leiba jõõb, loodusega elades oma südant ja waimu priiskelt ja terwelt alles hoiab ja oma töö õnnistuse ükfi Jumala käest teab tulewat, see wõib küll üks rahuline ja õnnelik inimene olla. Linnarahwa elu jälgil käib palju muret, kiusatust ja kärsitust, kellest põllumees puutumata jääb, ning mõnigi suur mees ja wägew kuningas on oma elu lõppusel linnast ära maale läinud maa-tööd peale hakkates, et selwiisil seda waikest õnne ja rahu leida, mis ta laias linna-elus ilmaaegu oli otjinnud.“

Tema kirjeldab inimesoo arengut:

„Nõnda sai põllutöö inimeseliku harimise kätkiks. Ta ehitas külad ja linnad, ajutas rahwauseid ja õppetask neid oma kodumaad ja seadusi, kunstisi ja rahu, häid eluwiiisi ja ühtmeelt armastama ja tagandudma.

Talupoea ehk põllumehe seisus ei ole sel-lepärast mitte ükfi kõige auusam ja wanem seisus inimeselikus seltsis, waid ta on talle ka põhjatu õnnistuse hallikaks saanud. Tema peal seisab täna päew weel haritud maailma hea korb, kellele ta tema pääwaliku leiwa ja riide annab.

Põllutöö on rahwad ülewal pidanud, ja need, kes mitte tema poole ei hoidnud, on enamaft suutumaks ära kadunud.

Uuemal aeal on ennaft ameti-asjandamine ehk indus-triie (tööstus) iga pidi väga täiendanud, ning tema sünnituste arw on ennaft väga suurendanud, nõnda et teda sa-gedaste kõige tähtsamaks inimese seltsi tallituseks peetakse.

Uga seal juures unustakse ära, et ka tema kas otse- ehk muidkandul põllutöö peal juurdub, ning et põllutöö sünnituste arw indus-triie omadest üle käib.

See rahwas ükfi wõib oma wause peale julge olla, kellel liha ja leib oma enese päralt on. Weil aga on rohkem oma enese päralt; meie saa-

*) C. R. Jakobsoni raamatust „Teadus ja Seadus põllul“. Samast on toodud ka kõik järgnevad tsitaadid.

dame omaft leimaft ja lihaft aastas sadanded laewatäied wõerale maale ja wõttame selle eest wõeraste miljonid fulda ja hõbedat wafta, — jee peafß meie meie tulewifu fofta ja julguft jüdamefje andma.“

Andiski.

C. R. Jakobsoni mattes leinati meest, kes avaldas rahwa salajasemad igatsused awalikult, kindlalt, julgelt ja püsima jääwalt.

Tema poolt näidatud sihtidel käime tänini ega pole veel jõudnud lõpuni.

Pole kerge ette kujutada, mis wõis toimuda talupoja hinges, kes ainult ise pidas ennast inimeseks, kui temale öeldi: ärka, sa oled kuninglikust soost! Kui tema waevaline maatuhnimine viletsa adraga kuulutati põllumajanduseks, mis annab tööd wõivabrikutele ja mille tooted veetakse üle merede oma-meeste laewadel — ning raha tuleb. Ja mis on

selleks aluseks, millele ehitatakse kultuur.

See oli kui ilmutus. Kauged ja julged lootused süttisid wõimsalt ning pole kustunud tänini.

Kuidas siis wõiski olla teisiti, kui C. R. Jakobson suri täies tööeas, täies tööhoos, kui temalt aina oodati ergutust ja õpetust, kui et inimesed jahmatasid, südamed peatasid tuksumise ja kirikute kellad hakkasid helisema otsekui isenesest.

Meie praegu ei mõista teda enam leinata. Olgem rõõmsad, et tema on meil olnud.

Meie ees seisab mälestus temast, hiiglaslikust leegist, mis kord valgustas ja soojendas eesti pinda, mis sundis idanema ja tärkama rahwa salajasemad soovid ja unistused, kasvatas need kõigile nähtavateks elujõulisteks taimedeks, mis ei närtsinud enam ei põuas ega pakases.

Soomes on maanoorte töö edukas.

Mag. agr. End. Vint.

Suuremaks ja elujõulisemaks noorte organisatsiooniks Soomes on täiskasvanud noortele Soome Noorsoo Ühendus ja noorematele murdealastele maanoortele Maanoorteliit. Kuna Soomes Maanoorteliit arendab noorsootööd samasugustel põhimõtetel alustel nagu meil Põllutöökoda maanoorteringides, siis on meil eriline huvi jälgida vennasrahva maanoorte töö ning tegevuse tulemusi.

Soomes maanoorte organisatsioon.

Maanoorte liikumine sai Soomes esimesed algatused enne maailmasõda põllumeeste- ja maamaisteseltside noorte osakondade kaudu. Selles töös ei olnud esikohale tõstetud mitte noorte tegevuses tulunduslik külg ja kodused ülesanded, küll oli aga arendatud hoogsalt maahinge kasvatamist ja waimset enesearendust.

Praegune Soome maanoorte liikumine on rajatud täielikult Ameerika maatulundusklubi põhimõtetele, et kasvatada noorestinimene, kes oskab ärimehelikult ka põllumajanduse alal mõelda ja kõige pealt tegeliku töö kaudu enesewõimeid arendada ja oskusi omandada.

Ameerikast Soome sõitnud Rahvusvahelise Haridusbüroo konsulendi Fr. P. Lundi poolt organiseeriti esimesi maanoorteringe ja pandi alus kehtivale süsteemile.

Üleriiklikku tööd juhtiva keskusena tegutseb Maanoorteliit, mis koosneb kõigist neist täiskasvanute organisatsioonide esindajatest, kellelele kasvatavad kohalikud maanoorteringid liikmeid ja uusi juhtivaid jõude. Nii on üleriikliku keskorganisatsiooni liikmeteks kaheksateistkümmend täiskasvanute põllumajanduslikku keskasutust. Maanoorteliit on registreeritud juriidiliste õigustega organisatsioon, mille juhtijaks on liikmeks olevate organisatsioonide esindajate poolt valitud seitsmeliikmeline juhatus.

Kohapeal asutatakse maanoorte organiseerimiseks maanoorte ühendus, mille alla koondatakse külade kaupa maanoorteringid. Kohalik maanoorte ühendus on täisealiste juhtida, aga ringide tegevust juhtivad noored koos noortejuhi-nõuandjaga.

Ühenduse liikmeteks on paarkümmend ringi 100—200 liikmega. Töö ühtlustamiseks on loodud ka piirkonnalised ühendused, mille liikmeks on 30—50 kohalikku noorte ühendust.

Maanoorte juhid.

Maanoorteringide töö korraldamiseks on kohalikkudel ühendustel palgatud ametisse palgalised juhid. Mõeldud aastal

töötas neis ühendustes maanoorteringide töö korraldamiseks 313 palgalist juhti-nõuandjat, kelledest oli $\frac{2}{3}$ nais- ja $\frac{1}{3}$ meesnõuandjaid. Neis kohtades, kus tegutsesid ainult meesnõuandjad, kutsuti abiks sügishooajaks naisnõuandjaid kodumajanduse küsimuste lahendamiseks. Neid töötas eelmisele lisaks 68. Kohalikkudeks juhtideks on enamuses põllutöö-, kodumajandus- ja aiatöökoolide lõpetajad, kes on ette valmistatud sellele tööle veel eriliste juhtide õppekursustel, täienduspäevadel ja hoogtöö erikursustel. Ka korraldatakse juhtidele teadmiste täiendamiseks suvel erilise juhtide päev ja juhtide õppereis parimate noorte töötulemuste vaatlemiseks ja teadmiste täiendamiseks.

Maanoorte juhid-nõuandjad kontrollivad ja abistavad igakülgset noorte tööd. Suvisel tööhooajal külastab juht noort umbes kolme nädala tagant noore kodutalus ja kontrollib, kas noor on teostanud ülesanded, mis talle anti lahendada eelmisel kontrollkäigul.

Noored saavad tegevuse juhtnõõrid korraga ainult järgmise külastamise vaheajaks.

Suurematel töö hooaegadel, nagu külvi-, hooldamis-, koristamis- ja turunduspäevadel kasutatakse näitlikke võtteid, kus lähemast ümbrusest koguneb umbes kümme noort mõne ringiliikme põllule, kus ringijuht-nõuandja korraga kõigile koosolijaile näitlikult selgitab kuidas on tarvis harida maad, istutada taimi, külvata seemneid, teostada kahjurit ja taimahaiguste tõrjet, ning sorteerida saadusi. Iga noortajuht-nõuandja külastab suve jooksul 7—8 korda ringiliikmeid kodutalus.

Noortajuhid saavad oma töö eest tasu kohati aasta läbi, teisel aga ainult suvel. Juhi hoole all on 100—500 ümbruskonna noort.

Liiikmed ja tegevusalad.

Soomes tegutses möödunud aastal 265 maanoorteringi tööpiirkonnas 40.900 noort, kelledest täitsid arvestusvihakud ja viisid tööd rahuldavalt lõpuni 38.700 noort. Seega ainult 5% noori jätsid oma alatud tööd ja kavad täide viimata. Ringides tegutsevatest liikmetest on 40% poeglapsi ja 60% tütarlapsi. Tütarlaste rõhu enamus on tingitud naisjuhtide-nõuandjate ülekaalust.

Töödest osavõtjad noored on keskmiselt 13,8 aastat vanad. Aastaid tagasi oli vanaduse tase veelgi noorem, kuid töö ja tegevus noorematega ei andnud enam soovitud tulemusi ja nii on viimastel aastatel vanaduse tase pidevalt tõusnud. Kuid kohati on ka ringe, kus liikmete keskmine vanaduse tase tõuseb 16 aastani.

Maanoorte tegevus Soomes suundub peamiselt suvisele tööhooajale ja kohati ongi ta mõeldud suvisel hoogtööna. Peamine tegevus siirdub praktilisele tegevusalale

põllu- ja kodumajanduses, kus liikmed peavad teostama kodutalus teatud tööettevõtteid.

Tegevusse ja ringi töösse pääsevad ainult need, kes tahavad kodutalus praktilisi ülesandeid teostada võistluspõhimõttel.

Maanoorteringide liikmete käes oli 1935. aastal võistluspõhimõttel harida 806,9 ha suurune pindala, seega keskmiselt igal liikmel 208 m². Üksikutes võistluspiirkondades on ringiliikmetel keskmine võistluse pindala 500—600 m².

Võistlused toimuvad peamiselt taimekasvatuses aiakultuuridega, kuid ka põllukultuuridele on antud tähtis koht.

Osa ringides arendatakse võistlusi kogu aasta. Seal toimub tegevus eriti loomadega. Noorte hoole all oli võistluses 1935. a. 16.400 kana, 1180 lammast, 665 kalkunit, 576 kodujänest, 203 mesiperet, 129 kitse, 189 vasikat ja vähemal määral parte, sugusigu, pörsaid, varssu, põtru ja teisi loomi. Loomakasvatuse aladega tegutses umbes pool ringidest.

Kuna enamus noorteringide liikmetest tegutsevad keeduviljade kasvatamisega, siis on eriline tähelepanu juhitud ka nende kasutamisele. Kõikides ringides korraldatakse sügisei noortele 1—3-päevased keeduviljakasutamise kursused, mis toimuvad noorteringi liikmete kodus. Valmistatavad toidud on igapäevased ja lihtsad ning noorte endi kasvatatud kultuuridest. Nende toiduvalmistamise kursustega korraldatakse rööbiti ka muude kodumajandusse puutuvate küsimuste lahendamist. Et kursused ei oleks väsitavad, siis on need hooajalised ja korraga ainult üks päev, millest võtab osa korraga ainult 5—10 ringi liiget, osa tütarlapsi, osa poeglapsi.

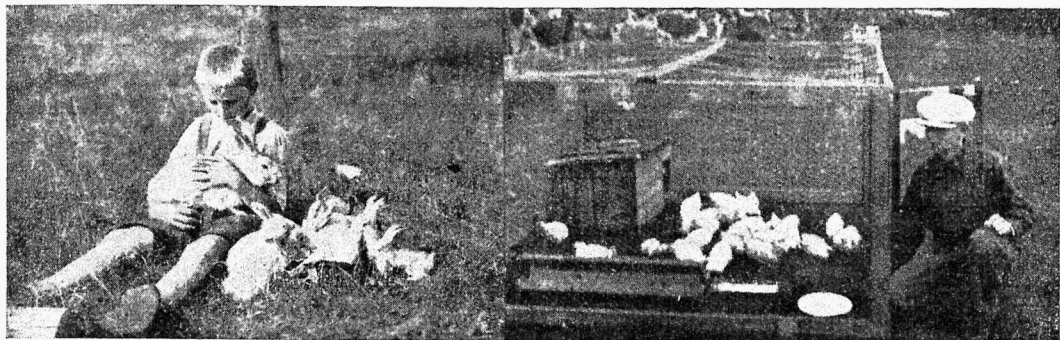
Hoidiste valmistamise ajal korraldatakse hoidiste valmistamise kursusi, millal organiseeritakse metsa marjade korjamise õppekäik nõuandja juhatusel.

Soome noorteringide tegevuses on teooria ja praktika niivõrd seotud, et millest räägitakse, see ka kohe rakendatakse, mida tehakse, selle kohta olgu ka selge, miks seda niiviisi tehakse.

Viimastel aastatel on korraldatud ka eriti hoogsalt 1—6-päevalisi käsitöökursusi eraldi poeg- ja tütarlastele, ning poeglastele hobuseriistade ja väiksemate majapidamisasjade parandamise kursusi. Ka raamatuköitmise kursuste vastu on tõusnud eriline huvi.

Viimastel aastatel on korraldatud noortele erilisi 1—2-päevalisi põllumajanduslikke noortepäevi, kus noored koos arutavad mitmesuguseid põllumajanduslikke noortele jõukohaseid ülesandeid.

Saaduste turundamiseks on loodud kesk-korralduse juure eriline maanoorte töö

Soome maanoored oma lemmikutega tegutsemas. Vasakul kodujänesekasvataja, paremal kanakasvataja.

saaduste kaubandusosakond, mis turundas 1935. a. noortesaadusi 50.000 krooni eest.

Maanoorte tööde hindamine.

Maanoorteringide liikmete tööde hindamiseks kontrollitakse liikmete töid suve jooksul iga kolme nädala tagant kodutalus ja tehakse ka vastavad hinnangud. Hindamisel arvestatakse kodutalus tehtud tööde tulemusi, saaki, tööettevõtte tasuvust ja arvestusvihikut. Ilma arvestusvihikuta ei pääsegi noor lõpphinnangutele.

Sügisel korraldatakse ühiselt maanoortehenduse piirkonnas noortetööde näi-

tus koos noorte peoga, kus noored näitavad oma võimeid ja saavad vastavad autasud. Nendele näitustele pääseb noortest oma väljapanekutega umbes $\frac{1}{4}$ osavõtjate arvust. Sel pidupäeval antakse noortele töötulemuste kohased autasud ja teenetemärkid. Teenetemärkide saamiseks on üles seatud aga rida nõudeid: noored peavad olema töötanud heade tagajärgedega teatud aja ringis ning õiendama ka vastava katse.

See hiigla õhutustöö, mida põllumajanduse arendamiseks maanoorteringide kaudu tehakse, ei ole jätnud mõju avaldamata ka vanemate talupidajate peale. Ka nemad on noorte mõjul haaranud kinni reast uuendustest.

Tuisupea pärandus.

Sulev Ränis.

Armas noor sõber!

On möödunud palju aega sellest, kui sulle saatsin viimase kirja. Selle kirjutasin, kui ma ei eksi, Trondhjemis, kus mind seekord veel vaimustas merekülmade soolane kibedus. Kus ma olen vahopeal viibinud ja olnud, ah, seda ei maksa küsidaagi! Ega ma seda isegi tea. Vist olen samu ringe teinud juba mitmendat korda. Ka pole ma kunagi märganud seda, millega olen katnud vahemaad paikade vahel; kas libistas mind laev läbi kuumade päikese ja viludate ööde, kas kihutas rong koos minuga üle lagendike ja läbi tunnelite, kas rebis lennuk mind kõrgustesse, kust enam paiku ma peal

ei ole tunda, ja pillas siis maha mõnele tundmatule kohale, või rebisin ma end ise üles oma jalgadega järske mäeseinu ning kitsaid metsaradasid pidi. Ma ei tea seda. Vahemaad on mulle nagu silid, mis on ehitatud ainult üleminekuks, pilk kogu aeg vastaskaldal. Olen liikunud edasi nagu keset pimedust, unes. Kui olen siis peatunud, ärganud ja ümber vaadanud, olen igast esimesest hetkest peale elanud kaasa terve oma olemusega sellele, mis mind ümbritses. Olen tundnud end ikka uuesti ja uuesti kaduvat kõigesse õitsevasse ja maast puhkevasse küllusse. Kõigele andusin ma täie rinnaga ja jäägitult. Olen olnud kõige jaoks ja sest rõõmu tundnud. Nii pole

jäänud mul aega muuks — sellepärast olen ka omastele nii vähe kirjutanud.

Miks ma viimasel ajal ainult sulle kirjutan, seda arvad sa ehk isegi. Sinus on midagi minust. Sind huvitan ma kindlasti pisut. Sina unustad enese raamatuisse niisama, kui mina omal ajal. Raamatud — need olid mu teine maailm peale seikluste ja vihiseva karussellisõidu. Kodumaast tundsin ma kõige paremini raamatukogusid. Ja kui ma vahet püüan teha, kumb elupool minus on olnud ilusam, kas raamatuis või seikluses, ning kumb on olnud täiuslikum, siis ei leia ma mingit vahet. Tunnen, et seal polegi vahet. See on ühe- ja samanaoline elu. Sõitmine kaubalaeval Manchesterist Hamburgi on just sama, kui pisut määrinud raamatul järgmise lehekülje pööramine. Niisutad natuke sõrme, paar harjunud mehhaanilist liigutust, sume, pehme paberikrabin — läbi. Peatus hetkeks, hinge tagasitõmme — ja juba vaatad sa ringi uue lehekülje uudiste ja värskuse veelevas avaruses. Olnuks mul mõne-aegsetki püsivust mahaistumiseks, mida vajab kirjanik, minust oleks võinud saada Jack London, Pierre Loti või Johan Bojer...

Jah, raamatud, kallid noor sõber! Mul on neid olnud, ma olen neilegi andunud täie hingega, aga ka neid ei ole ma osanud enesele hoida. Võib olla pole ma seda tahtnudki. Mina ei ole midagi kogunud enese juure, nagu need inimesed, kellel kodu on, vaid mina olen ise läinud kõige juure, vaadanud, lugenud — ja siis jälle edasi rutanud. Aga raamatuid on nii lõpmata palju ja maailm väga suur! Kui sina ükskord hakkad minuna ringi tiirlema, siis näed seda isegi. Usun, et sinagi igatsed raamatute juurest ära — maailma. Ja kui minul peaks õnne olema väsinuna kuskile paigale jääda, siis poeksin ka mina uuesti raamatuvirnade vahele.

Aga, noor sõber, kui saaks unustada selle, mis meid jälgib! Kui ei oleks seda! — Elu seadus jälgib meid kõiki. Võib olla pole ka sulle kunagi meele tulnud, et see tuisupäine onu võib vananeda ja kuluda! Ometi on see nii, ka tema! Võib olla imestad minu selle kirja juures,

leides siit nagu pihtimust. Tea siis, see võib ka tõesti olla selle tormava onu viimne kiri. Nüüd olen ma juba mõnda aega paigale needitud, olen kulunud. Nüüd tundsin ma äkki puudust millestki, mida ma seni ei uskunudki. Mina soovisin, et keegi võtaks minu saatusest osa. Kas sa kuuled veel — sentimentalism! Aga ma tundsin nagu jonnaka lapse õigust selleks. Seni olen mina ajanud taga teid, raamatuid; olen sõitnud ja üles otsinud viimsed linnaurkad kuskil Aafrika rannikul, mina olen huvi tundnud eskimo viletsa pödranahkse onni vastu, ma olen andumusega käes hoidnud samuti päris narre raamatuid ja neid enesega kaasas kandnud — kas ei ole mul siis õigust nõuda, et keegi tunneks huvi ka minu vastu! Õige pisutki! Näed, noor sõber, ma kirjutan õigusest! Ma tunnen vajadust osavõtuks! Seda kohta ei suuda võõrad paigad täita, seda minu vajadust, minu õigust ei suuda ükski raamat rahuldada. Kui ma sulle millegagi kasulik võiksin olla, siis ütlen sulle — mine reisi, sööstu kõige juure — aga katsu mu äsjastest sõnadest aru saada! Võta maailmast ja raamatuisest enesele, mis saad, mida need suudavad anda, aga ära anna end neile! Võib küll olla, et sind ei huvita võõras maailm nii väga kui mind ja ma eksin, kuid siis võta see õpetus omaks raamatute suhtes üksi. Ent ma ütlesin — nad on üks ja sama. Raamatud, maailm, võõrad näod — ilusad ja huvitavad on nad. Aga ära end neile anna! Anna end nendele, kes annavad sulle tagasi! Üks-kaks lähedast inimest ja soe, lihtne tuba! — Mina ei kirjuta sulle oma aadressi, tean, sinult vastust saada ma enam ei jõua. Jah, see on tõsi. Võta see kiri minu jumalagajätuna, ja, kui õigeks arvad, ütle edasi ka teistele.

Nõnda jääb siis siia sinu tuisupäine vana sõber. Võid arvata, et ma praegusel puhul ka sellega nalja ei tee, mis siin järgneb. Mul on siiski järel midagi: üks raamat. Ma pole kõike maha jätnud ega kaotanud. Olen selle raamatu omandanud ammu ja kõikjal kaasas kandnud. Ütlen sulle, kuigi tunnen paljusid raamatuid, huvitavamast sellest pole ma oma

Talvel on maanoored metsatööl.

elus näinud. Selles raamatus kirjutatakse minust. Usu seda, minust! Nimed on küll moonutatud ja teiseks tehtud, maakohad ümber ristitud ja sündmused vahest teise järjestusse asetatud ja palju mõistu räägitud, kuid see ei ole tähtis. Kui ma esimest korda sellest raamatust lugesin kümnekond lehte, olin ma üllatatud: küll on inimese elu imepärane olnud! Ja ma otsustasin endamisi, et selle raamatu loen läbi kolm või neli korda. Aga mis on sellestki välja tulnud? — Seda raamatut, mida ma enesega kaasas kandsin ja lugeda otsustasin mitu korda, seda pole ma ühtegi korda mallanud läbi lugeda. Mina haarasin ainult möödalendu ja mahajääki, mina andsin end, minu omaks ei pidanud miski saama! Siiski — seda raamatut olen ma lugenud ühe kor-

ra, nimelt korra, millal ma seda ise läbi elasin, ja lõpp on mul selgesti teada!

Sõber, see raamat on minu pärandus sulle, lepi sellega! Panin ta ühes käesoleva kirjaga posti. Ära lase end eksitada sellest, et raamatu nimi on „Don Quijote“! Loe teda, kui sind huvitab minu elu! Rohkem ei ole mul sulle anda, ainult see on mu varandus. Selle viimsegi annan käest — sulle, et sa teeksid, see tuisupea andis kõik ja midagi ei saanud tagasi. Kui ta suri, kui ta seisma jäi, siis sellepärast, et ta oli kulunud, et temast ei olnud enam midagi jäänud. Et ta oli enese jaotanud pihudena mööda maailma võõraid teid ja hajunud tolmuna raamatulehtede vahele.

Parim hüvasti sulle, noor sõber, ja ka teistele. Vana tuisupea.

Asjaajamise raamatud maanoorte organisatsioonides.

Agr. E. Nugis.

(Järg.)

Liikmekaardi-raamat.

Liikmemaksude kasseerimisel on sobiv tarvitada maanoorte liikmekaardi-raamatut, milliseid saab tellida Põllutöökojalt. 50-ne leheline raamat maksab 25 senti. Liikmekaardi täitmist selgitab näide.

Tõendavate dokumentide kaust.

Igakord kui kassapsidaja raha välja annab, peab ta vastu saama tõendava dokumendi: kvitungi, arve või allkirja, millele kirjutatud summa suurus, mis eest raha makstud ja raha vastuvõtja allkiri.

Väljaminekut tõendavad dokumendid nummerdatakse kassaraamatu sissekande järjekorras 1, 2, 3 jne. ning kogutakse kausta.

Kausta tarvis ostetakse raamatukauplusest valmis kausta kaaned, millele küljes seade dokumentide kinnitamiseks (kiirkõitja). Soovikorral võib dokumente ka kausta õmmelda.

Inventariraamat.

Inventariraamatuks ei ole tarvis osta eri kaustikut, vaid kassaraamatu lõpul võib mõned leheküljed jätta selle raamatu joonestamiseks vorm nr. 4 toodud kujul.

maanoorteringi

liige *Hilda Saar*
 tasus 1936. a. liikmemaksu Kr. —.50
 ja toetuseks Kr. 1.—
 6. jaanuaril 1936. a.

Raha vastu võtnud: *Mihkel Talts.*

Liikmekaart Nr. 1

Liige *Hilda Saar*

on maksnud: 1. Liikmemaksu 1936. a. eest Kr. —.50
 2. Toetuseks Kr. 1.—

6. jaanuaril 1936. a.

Ringivanem: *Arno Kask.*

Esimees: *Jaan Vaher.* Kassapidaja: *Mihkel Talts.*

Inventariraamatuse kantakse asjad, mis püsivad kasutuskölblikkudena pikemat aega, nagu mööbel, tööriistad jne. Raamatukogu väärtus kantakse inventariraamatuse raamatukogu erinimekirja põhjal. Asjaajamise raamatuid, nagu protokoll-, kassa- jne. raamatuid ei loeta inventariks.

Iga aasta 1. jaanuariks hinnatakse ära inventariraamatuse sissekantud asjad. Asjade väärtuste kogusumma näitab organisat-

siooni inventari väärtust aastavahetusel. Asjad vananevad aja jooksul, sellepärast tuleb iga aasta teatud osa nende väärtusest kustutada. Kui näiteks raamatukapp maksab uuea Kr. 40 ja arvestame tema kestvuse 20-le aastale, siis tuleks iga aasta vähendada tema väärtust Kr. 2 võrra.

Muutub asi tarvitamiskölbmatuks, siis tehakse selle kohta vastav tähendus märkuste lahtrisse.

Vorm nr. 4.

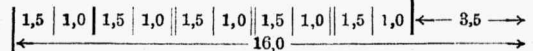
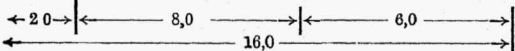
Metsaküla maanoorte-

ringi inventari raamat.

Järje nr.	Asja nimetus ja kirjeldus	Asja omandamise viisi ja aeg
1.	Raamatukapp	Ostetud 2. X 1932
2.	Raamatukogu, erinimekirjas	Erinimekirjas
3.	Aiakäärid	Ostetud 4. V 1932
4	Juurvilja külvihepp	Näituseltauhin.6.IX1936

Alghind	Väärtus 1. jaanuariks								Märkused	
	1935		1936		1937		1938			
	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.		
40	—	34	—	32	—	30	—	—	—	10. V 1936 katki läinud
—	—	62	40	64	60	72	20	—	—	
2	80	1	96	1	68	—	—	—	—	
12	—	—	—	—	—	10	80	—	—	

Mõõdud inventariraamatu joonestamiseks sm:

Vorm nr. 5.

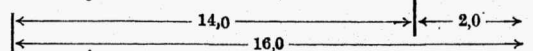
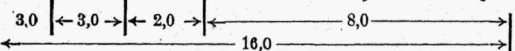
Metsaküla maanoorteringi

väljaläinud kirjade raamat.

Järje nr.	Aeg	Liik	Aadress
1	4.1 1936	Kiri	Põllutöökoda, Pikk 40, Tallinn
2—22	6.1 „	Trükitöö	Kõigile ringiliikmeile
32	12.11 „	Kaart	J. Mägi, Pustuski pk. 40

Sisu	Postikulu snt.
Tellitud 10 maanoorte rinnamärki	10
Kutse koosolekule 1. III 36.	42
Vastus kursuse aja asjas	05

Mõõdud väljaläinud kirjade raamatu joonestamiseks sm:

Adiste-Miiaste maanoorte klubi liikmespere.

Väljaläinud kirjade raamat.

Vorm nr. 5 lahtrid joonestatakse 16—32 lhk. paksu kaustikusse. Raamatu täitmist selgitab samas toodud näide.

Postikulu tasutakse kirjatöömehetajale raamatu sissekande põhjal. Registreerida tuleb ka nee kirjad, mille kättetoimetamisel ei ole postikulu.

Täitmata kirjavahetuse kaaned ja lõpetatud kirjavahetuse kaust.

Kõik organisatsiooni nimele sissetulnud kirjad kogub kirjatöömehetaja täitmata kirjavahetuse kaante vahele. Kaa-

ned ostetakse valmis kujul või tehakse ise kirjutuspaberi poogna suuruses formaadis papist või paksemast paberist.

Sissetulnud kirjadest informeerib kirjatöömehetaja otsekohe ringivanemat ja esitab need järgmisele juhatare koosolekule otsustamiseks. Koosolekul tehakse kirjale kokkuvõtlik märkus juhatare otsusest.

On kirja sisust olenevad korraldused tehtud või kirjale vastatud, siis asetatakse kiri lõpetatud kirjavahetuse kausta. Kausta sisseadmiseks ostetakse kiirkõitja, nagu kirjeldatud kassa tõendavate dokumentide kausta juures. Soovikorral võib siingi kirjad kausta õmmelda.

„Tõusva Nooruse“ sõpradele.

Ajakirja esimese numbril ilmutumise puhul on saadetud noorte poolt toimetusele rohkesti õnnitlusi. Täna me kõiki mõtteosalisi heatahtlikkude soovide eest!

Paljud noored küsivad, kas võib saata ajakirjale kaastõõd. Kaastõõd palume kindlasti saata. Mida laiem noortepere toimetust kaastõõga toetab, seda huvitavamaks kujuneb ajakirja sisu. Millest kirjutada? Kõigest sellest, mis võiks huvitada teisi noori ajakirja lugejaid. Kirjutage oma mõtetest ja kavatsustest, kirjutage, mis raskendab või soodustab koha peal noorte tõõd, missugused tõõviisid teie organisatsioonis on andnud häid tulemusi. Saatke ka oma katsetusi ilukirjanduslikul alal.

Kaastõõ saatmisel palume tähele panna järgmisi nõudeid:

1. kaastõõ olgu kirjutatud selgesti loetava käekirjaga;
2. kaastõõ olgu kirjutatud ainult paberi ühele leheküljele, kuna teine lehekülj jäägu puhtaks.

Kõiki noori lugejaid palume hoolitse da ajakirja levitamise eest. Ärge leppige ainult sellega, et ajakirja saate lugeda organisatsiooni lugemislaual. Iga arenenud noor tellib endale ajakirja isiklikult. Hoolitsege selle eest, et ajakirja telliksid ka organiseerumata noored. Sellega teete noorootõõd. Tellimiste vastuvõtjatele anname tellimistelt protsendid.

Toimetus.

Elu kohustab.

Noored, kas olete kunagi mõelnud, miks ema ärkab hommikul juba nii vara ja tõuseb voodist enne pererahvast ning pärast päevast askeldust heidab magama viimasena? Olete märganud isa silmis rõõmu- või murelähiget, mis olnud seoses kodu või sinu heakäekäiguga või õnnetusega?

Olles noored, ei mõista me veel elu kohustuste sügavust ega tõsidust.

Aeg veereb ja kes kord olnud noored, leiavad end täiskasvanu eas. Märkamatu on isa-ema juustesse tekkinud palju hõbedat ja näole lugematu arv kortse. Elukohustused kanduvad üle noorematele ja tugevamatele. Meie teame, et kehaline tugevus üksi ei vii inimest, rahvast ning riiki edasi. Edu ja kordaminek elus on enamasti sõltuvad vaimlise arengu tasemest. Tänapäeval, veel rohkem tulevikus, vajab maa asjalikke ja kogenud seltskonna- ja ühistegelasi, osavaid põllumajanduskultuuri edasiarendajaid, kodukaunistajaid, eeskujulikke ja tublisid perekonnainimesi.

Armsad noored, teidki on haaranud märkamatu tööarmastus ja -ind. Koolitöö vaheaegadel ja selle lõppedes tulete koju kui oma kuningriiki, leiate seal piiramatat vabaduse. Kuid teie ei pane käsi rüppe seda vabadust kasutades, vaid asute tööle. Siis alles leiate rahuldust, tunnete rõõmu ja näete ilu. Noore töö peab sündima käsikäes õppimiste, otsimiste ja uurimistega — see karastab.

Karastagem end, kui olete veel noored, õppigem ja arendagem end, et saada tugevaks kui tammed kesk elutorni. Koondume kõik oma uue ühise valguseallika „Tõusva Nooruse“ ümber, mis suunab meid elu kuldsete aadete mõistmisele. Siis ükskord võite kinnitada: nüüd, armsad vanemad, tunnen ma elukohustusi, mõistan teie väsimata püüdeid, rõõmu ja muret. Teile ei saa ma selle eest enam midagi tasuda, aga oma kodule, rahvale ja riigile püüan ma seda!

E. Runnel.

Räpina põllumeeste
konvendi esimees.

Noorte mõtteid ja loomingu.

Talvetaadi õnnetu saanisõit.

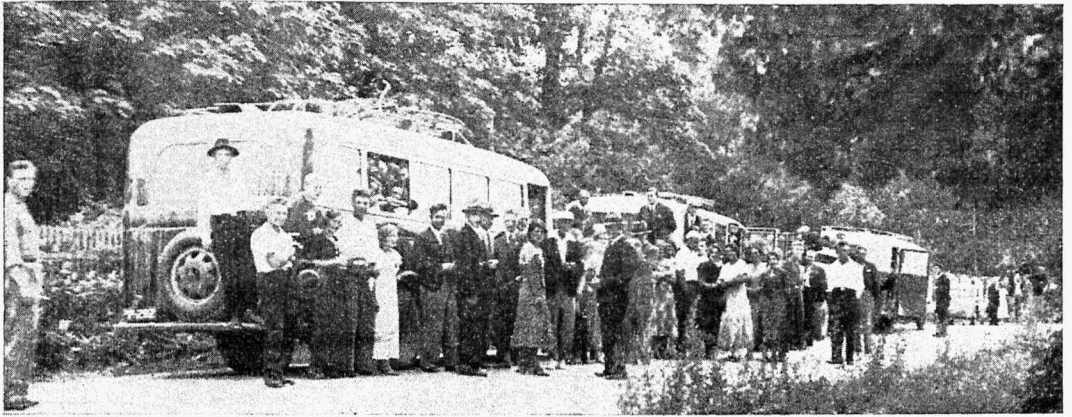
Ajaratas veeres kiiresti. Juba amugi oli sügis võtnud suvelt ilma valitsemise üle ja nüüd pidas Talvetaat kaugele Põhjalas oma suvekorteris nõu, kuidas vihmaselt sügiselt ilma valitsemist üle võtta ja muuta kõvaks läbipääsmatud sood ning kuidas maa üle sillutada pehme lumekorraga.

Ühel detsembrikuu hommikul kutsus Talvetaat oma abilised Põhjatuule ja Lumepoisi enda juurde ning lausus: „Armsad abilised, aeg on jõudnud niikaugele, et ma pean ilma valitsemise üle võtma sügiselt. Teie poisid minge nüüd kohe tööle. Sina Põhjatuul, mine puhu kuivaks poriseks muutunud teed ja tõm-

ba vähematele loikudele ja ojadele kaaned peale. Küll ma pärast sillutan ise suuremad jõed ja järved. Ja sina, Lumepoiss, mine raputa lund, et mul oleks hea teile järele sõita.“

Saanud kätte oma ülesanded, asusid poisid kohe tööle. Põhjatuul vingus üle maa ja tegi mis tema kohus. Lumepoiss vinnas lumekoti selga ja asus teele, endamisi mõeldes: „Ega seda lund raisata ole, viskan niisama natuke, et maapind valgeks muutuks. Eks pärastpoole saa rohkem, kui kõik juba kõvasti külmanud on.“

Talvetaat aga seadis korda oma saani, püüdis kinni põhjapõtru ning rakendas need ette. Ja sõit läks lahti läbi põhjamaa.

*Eelseisva ülemaalse maanoorte suvepäeva vastu valitseb noorte peres elav huvi.
Pildil: Pärnumaa noored Saardes maakondlikul noortepäeval.*

Sillutades Läänemere põhja lahte, juhtus temal õnnetus. Ei tea millest elmusid põhjapõdrad ja panid tuhatnelja jooksmata, otse kalda suunas. Jõudes maale, kus oli veel väga konarlik ja auklik pind, kukkus saan ümber ja Talvetaat lendas saanist välja külmanud maapinnale nii õnnetult, et väänas välja õlast oma vasaku käe ning murdis katki kaks küljekonti. Saadud vigastuste tõttu ei saanud Talvetaat enam edasi sõita ja pidi tagasi pöörama Põhjalasse oma suvekorterisse tervist parandama, olles ise väga õnnetu, et ei saanud juba jõuluks meile korralikku talve tuua.

Aare.

Lindude sõber.

Väike Virve istub soojas toas küdeva ahju ees. Väljas on külm küünlakuu ilm. Aiataibad praksubad ning jää jõel naksub külma pärast. Ja kui inimene astub toast välja, siis on külmataadi poisid kohe naksti ninas, sõrmedes või varvastes kinni ja muudkui nabivad nende kallal.

Korraga kuulatab Virve: keegi koputab teravasti aknale. Ta ruttab vaatama, kuid ei näe hästi, sest külmataat on lasknud oma aednikkudel ilusamad ning paremad raedid akendele istutada. Lõpuks siis märkab Virve, et akna taga koppija on väike külmast kerra tõmbunud lin-

nuke. „Miks kopib ta?“ küsib Virve endalt ja kohe on tal vastus: „Tal on ju külm ja võib olla kõhtki tühi?“ Mida teeb nüüd Virve? Ta läheb isa juure, palub, et isa teeks temale ühe väikese laua, kust võiks lindusid sööta. Siis läheb ta ema juure, palub emalt natuke leiba ja teri, mida ta ka saab. Peagi tuleb isa väljast ning ulatab Virvele soovitud laua ja nüüd läheb Virve rõõmsasti välja, asetab laua aia külge, raputab leiva ja terad peale ning jookseb ise tuppa, sest külmataadi pojad on tedagi näpistanud ninast. Toas ruttab ta aknale ja välja vaadates näeb, kuidas hulk väikesi linnukesi nokib rõõmsalt hüpatas teri. Nüüdsest peale toidab väike Virve oma sõpru igapäev ja nende arv on kevadeks poole suurem kui esimestel söögipäevadel. See oli Virvest ilus tegu ja loodan, et ka meie maanoored teeme seda, mida tegi Virve, kui on väljas käre pakane ja linnukestel pole kuskilt süüa saada.

L. T e d e r.

Endine maanoor.

Meie noored elame ja töötame, töötame enese arvates väga palju. Kui aga vaatleme, kuidas elati poolsada aastat tagasi, siis vahest tuleme teistsugusele arvamisele. Keegi vanake jutustab mulle, kuidas elati siis, kui tema oli veel noormees:

„Teie noored elate ja töötate, nagu seda võimaldab praegune aeg, hoopis teisiti elati siis, kui mina olin veel noor. Töötate põllul või heinamaal, aga niipea kui päike silmapiirilt kaob, olete juba kodus. Kodus aga ainult selleks korraks, sest sealt lähete edasi koosolekutele või kes teab kuhu. Olete seal kas või poole ööni, hommikul ju lastakse selle eest kauem magada. Meie omal-ajal ei teadnud midagi seltsidest ega ringidest. Minda ju vahest ka „küla peale“, kuid siis jäi magamiseaeg õige lühikeseks. Hommikul vara tuleb peremees tagakambrist välja: „Poisid, tüdrukud, üles, reहेle, kukk laulis juba.“ Tõuse üles, peksa rehi ära, pane uus üles ja küta ahi. Selleks ajaks on perenaine pannud silgud ja kartulid lauale. Söö ja mine kartuleid võtma. Kүүruta tulise kiirusega õhtuni. Lõuna ajal saadab peremees karjapoisi naabri põllule kartulivagusid lugema, ise lausub: „Saavad teised viimaks enne lõpule kui meie. Näe, rukkirehe peksid enne ära. Aga otradega saame meie varem valmis, homme paneme viimased üles.“ Kartulivõtjad lähevad õhtule, kuid sulane

jääb kuhjale põhku peale panema. Lõpuks vii veel hobune karjamaale, selle aja jooksul ammugi „vana pime“ käes, katsu et pähna saad. Ja, ja...“ — kinnitab vanake ja vajub mõttesse.

H. Nestor.

Talveõhtul.

Aare Niinemägi.

*Ju päike punasena unne vajuš,
kui süda metsa hella embusse, —
puud värisid härma vaikes sajuš,
kül'm pildus okkaid sambla lembusse.*

*Mu üle sosistasid okashuuled
ja ninna tungis vaigustunud hõngu.
Ma nagu tuksatusi puies kuulen
ja näen tardund värskeid vaigulõngu
kui verd, mis haavu parandades hangund.
Mu mõtiskellu tungib äkitselt üks hõik.
Õhk oma karges tarretuses võngub —
hetk vaikust ... ja siis raksub külma lõik.*

*Seal keegi hõiskab sõites metsarajal,
siin plaksatas üks puuke külma käes.
Mu kõrvus vaikne puie ohe kajab
ja õhus mängleb päikse hõõguv aäs.*

Noored tööil.

Õpime tundma süsihapugaasi — CO₂.

Süsihapugaas on värvitu, lõhnatu ja maitsetu gaas, mis inimeste ja loomade väljahingatud õhus leidub. Inimene ja loomad hingavad hapnikku sisse ja süsihapugaasi välja. Taimede juures on hingamise protsess ümber pöördud. Nemat absorbeerivad süsihapugaasi õhust ja keerulise keemilise protsessi tagajärjel kasutavad seda oma rakkude toitmiseks, andes tagasi hapnikku, mida inimene vajab. Süsihapugaas tekib ka igal põlemisel, kuid lahtisel põlemisel on raske teda kinni püüda, sest ta on segatud teiste põlemisel tekkivate produktidega. Järgnevas õpime mõningaid CO₂ omadusi tundma, kasutades selleks käepärast olevaid abinõusid.

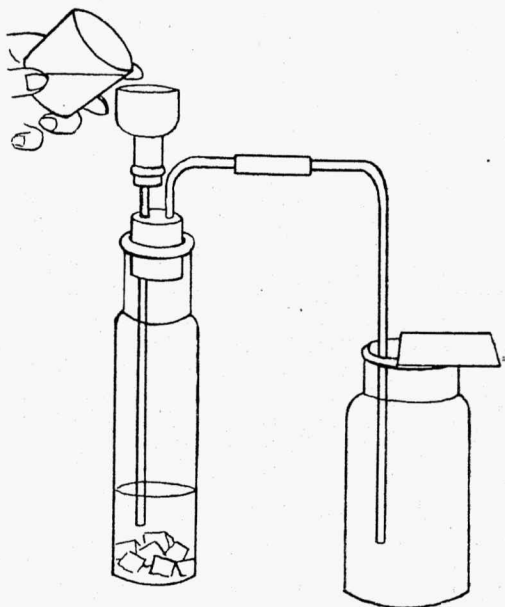
Lihtsa süsihapugaasi generaatori võime valmistada tavalisest jämedakaelalisest pudelist. Pudeli suleme korgiga, millest kaks auku läbi puurime. Ühest august pistame klaastoru läbi, mis küllalt pikk oleks ja pea-

aegu pudeli põhjani ulataks. Teise augu varustame põlvekujulise klaastoriga, nagu näha joon. 1. Kuna niisuguseid klaastorusid ka edaspidi katsete juures vajame, siis peaksime need kindlasti muretsema. Osta võib klaastoru rohukauplusest või apteegist. Põlvekujuliseks võime klaastoru painutada teda kuumendades punase hõõgumiseni priimuse või piirituselambi leegil. Püsttoru peame varustama lehtritaolise avaga, et hõlpsam oleks vedelikku generaatorisse vallada. Nagu joonisel näha, on selleks kasutatud klaastoru külge korgitud pooleks lõigatud pudeli kaelapoolset osa. Pudeli alumine pool leiab kasutamist kemikaalide segamiseks, ja vedelikku sissevalamiseks. Kuidas oleks aga võimalik pudelit sellaselt poolitada?

Võtame umbes poole meetri pikkuse tüki puuvillaniiti, kastame bensiini sisse ja mä-

hime sealt kohalt ümber pudeli, kust soovime ette näha pudeli poolenemist. Muidugi võib selleks tarvitada ka tavalist nõõri ja petrooleumi, kuid siis on enam võimalusi äpardumiseks. Puuvillaniidil on see paremus, et ta endasse palju bensiini imeb ja annab ägedama tule. Niiti tuleb nii ümber pudeli mähkida, et ta kataks pudelil võimalikult kitsa pinna. Kui niit on ümber pudeli, siis süütame selle. Tule kustudes, kui niit veel hõõgub, pistame pudeli kiiresti, varem käepärast seatud veenõusse. Tuleb veel tähelepanu juhtida sellele, et pudel poolitamise juures oleks korgita, muidu võib pudeli kuumenemisel paisuv õhk pudeli purustada ja vigastusi tekitada. Samuti äärmist ettevaatust bensiini ja lahtise tulega! Harilikult pooleneb pudel niidi kohalt silmapilkselt kaheks osaks, milliseid mõlemaid vajame oma katse juures.

Süsihapugaasi võime valmistada sel teel, et paneme nõu põhja kustutatud lubja tükke

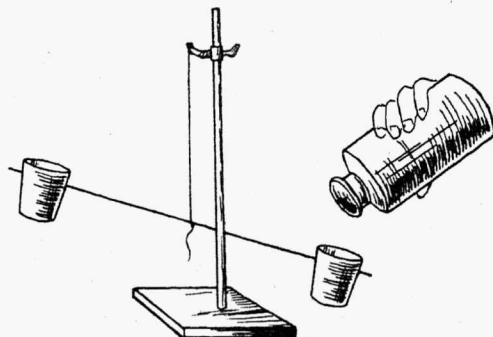

Joon. 1.

või keedusoodat ja kallame läbi sirge toru peale mingit hapet. Nõrk soolhape, 4 osa vett ja 1 osa hapet, on selleks eriti kohane. Hape ühineb keemilisel reaktsioonil lubjaga ja vabastab CO_2 , mis väljub läbi põlvtoru. Kui paigutada nõu põhja keedusoodat võib happeks kasutada ka tavalist äädikhapet. Süsihapugaasi võib juhtida teise põlvtoru kaudu, mis ühendatud eelmisega kummitoru jätkuga, mõnda tühja kuiva purkupudelis. Kui õhk toas on rahulik, siis CO_2 , olles õhust raskem, täidab kogu pudeli. Asetades postkaardi pudeli suule, võime takistada õhuliikumist tingitud gaasi väljapääsu.

Gaasi võib koguda ja alal hoida pudelis samuti nagu vett, muidugi peaksime pudeli hoolikalt korkima ja sildiga varustama, sest muidu ei saaks me eraldada, kas ta on tühi või mitte, sest CO_2 on nägematu.

Üks CO_2 põhiomadusist on see, et ta ei arenda põlemist. Põlev küünel, mis lastud CO_2 -ga täidetud purki kustub momentaalselt. Küünel ja iga teine aine vajab põlemi-

Joon. 2.

seks hapnikku, kuid CO_2 eraldab ta hapnikust ja kustutab leegi, nagu oleksime küünla pistnud vette. Effekt on puhtmehaaniline, mitte keemiline. Parem viis näidata, et gaas tõesti kustumist põhjustas, on kallata CO_2 -ga täidetud pudelist gaasi küünlaleegile. Leek kustub. Ühtlasi näitab see, et valatav gaas on raskem kui õhk. Kui ruumis õhk on vaikne siis võime kallamist toimetada küllaldasest kõrgusest mis annab efekitse demonstratsiooni.

Huvitav on katse, mis näitab CO_2 relativset raskemat olekut õhust. Selleks ehitame lihtsad, kuid tundelikud kaalud. Kaalu teljeks kasutame tüki traati mille otsad varustame paberist valmistatud topsikutega. Kogu süsteemi kinnitame niidiga hoidja külge ja tasakaalustame. Kui nüüd ühte peekrisse ettevaatlikult CO_2 gaasi kallata, nii et õhu liikumine kaalu vibama ei võta, siis näeme, et peeker vajub kohe alla, sest CO_2 on õhust raskem. Vaikse toa õhu puhul võime ka siin kallamist küllalt kõrgelt toimetada, mis teeb katse salapärasemaks (joon. 2).

G. V.

Ilmus Põllutöökoja väljaandel brošuur:

Kanolate standardplaan.

Hind 20 senti.

SISU: Kanala 50-le kanale. Kanala 100-le kanale. Kanala 200-le kanale. Kanade jooksukoplid.

Joonised ja ehitusmaterjalide elarved on valmistatud Põllutöökoja Ehitustalituses. Standardplaanide kohaselt ehitatud kanalate eest makstake preemijad.

Ülaltähendatud brošuur saadetakse 20 sendi postmarkide eest tellijaile koju kätte

Toorsalateid igapäevasele ja pidulauale.

Meie talv on pikk ja külm. Poole oma elust peame leppima ilma päikese soojuseta ja püüdma asendada päikest mingisugusel teisel viisil. Seepärast pole ka haruldased paljud haigused, mis olenevad külmast ja päikese puudusest. Raskusi on ka toiduga: üle poole aasta pole meil võimalik saada värsket aed- ja puuvilja aiast, vaid neid tuleb hoida alal ja tarvitada kas värskelt või konservidena hoitult. Toiduaineid uuri- nud teadlased on leidnud, et aedviljade väärtus seisab esijoones nendes leiduvates vitamiinides ja aedviljadesse kogutud päike- seenergiast.

Enamasti tarvitatakse meil aedvilju kee- detult või küpsetatult. Kuumutamisel ena- mik vitamiine hävib ja seega väheneb aed- viljade väärtus tunduvalt. Teiseks läheb eri- ti keetmisel suur osa toitesoolasid vette. Keedetud aedvilja väärtus on seetõttu palju väiksem kui toorel.

Väga maitsevad ja suure toiteväärtusega on igasugused toored salatid. Neid saab tarvitada kas lihatoitude kõrvale, nagu näit. hapukurke, või isegi iseseisva toiduna — õh- tusöögil heeringa või räime juure jne.

Tooreste salatite valmistamiseks võib tar- vitada kas ainult üht aedvilja liiki või mi- tut aedvilja segamini. Tavaline valmista- misviis on järgmine: aedvili puhastatakse või pestakse kiiresti vees. Liguneda aedvili vees ei tohi, kuna siis paljud toitesoolad lah-uvad vette. Siis peenendatakse ta kas riivimise või hakkimise teel ja lisatakse maitseks suhkrut, soola ja sidrunimahla. Viimase asemel võib võtta ka äädikat (pa- rim on veiniaädikas) või koort. Mõned sala- tid — eriti kapsasalatid — on head, kui neid valmis segatult mõned tunnid seista lasta, nii et nad maitseainetega hästi läbi imbuvad. Siis asetatakse nad kausikesse ja

kaunistatakse kas mõne roheline peterselli- lche või salatise leiduva aedviljaga.

Pidulauale sobib toorsalat sama hästi kui igapäevase lõunasöögi juure. Pidulaual tuleb teda ainult veidi paremini kaunistada. Sagedasti tarvitatakse sel puhul ka kallimaid aedvilju: sellerit, tomatipüreed, õunu jne.

1. Hapukapsasalat: Ained: 500 g hapukapsaid, 2 sibulat, soola, suhkrut, hapu-koort. Valmistamine nagu eelpool seleta- tud. Sibulad hakitakse peeneks, kapsad võib jätta nii nagu nad on.

2. Hapukapsasalat tomatipü- reega. Ained: 500 g hapukapsaid, 2 si- bulat, soola, suhkrut, $\frac{1}{2}$ —1 klaasi tomati- püreed. Kapsad hakitakse samuti kui si- bulad õige peeneks.

3. Punakapsasalat. Ained: 500 g punakapsast, 2 õuna, soola, suhkrut, sidru- nimahla või äädikat, petersellilehti. Puna- kapsas lõigatakse peenteks ribadeks, samuti õunad, ja segatakse maitse järgi teised ai- ned.

4. Peedisalat määrdõikaga. Ai- ned: 500 g peeti, 50 g määrdõigast, äädikat, suhkrut, (soola). Peedid riivitakse ja sega- takse riivitud määrdõika ning teiste ainetega.

5. Peedi- ja kaalisalat. Ained: 300 g peeti, 300 g kaalikat, äädikat, suh- krut, soola, (hapukoort). Aedvili puhastada, koorida ja aedviljariiviga riivida ning teiste ainetega segada.

6. Sellerisalat õunaga. Ained: 300 g sellerit, 200 g õuna, sidrunimahla, (suhkrut, soola). Sellerid ja õunad lõigata õige peeneteks ribadeks ja segada teiste ai- netega. Siin võib tarvitada ka hapukoort, kuid see vähendab selleri peent maitset.

Samuti kui eeltooduid võib teha ka por- gandit, õuna jne. toorsalateid.

S. Masso.

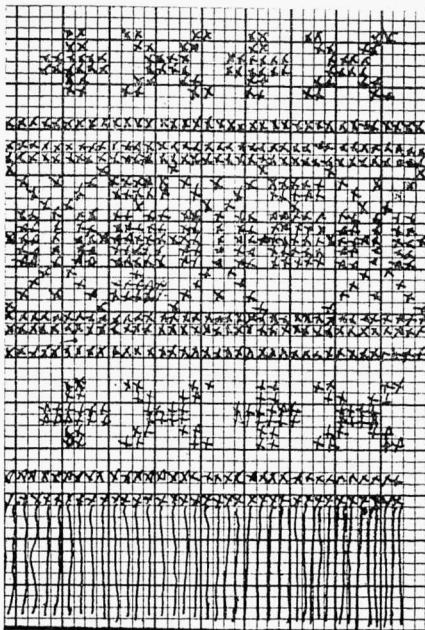
Kindad valmistame rahvapärase mustriga.

Eesti Rahva Muuseumis leidub väga pal- ju ilusaid esemeid meie esivanemate pärana- dusena. Ikka ja ikka peab imetlema nende kauneid ja kooskõlalisi värve. Nende ese- mete loojail on olnud kunstimeelt ja palju loomulikku värvimaitset. Kui sageli ostame meie maitseelagedaid asju ja valmistame neid võõrsilt laenatud labaste mustrite järele! Kuhu on jäänud meie hea värvi- tundmise närv ja loomulik tai- pamisvõime? Sellele mõeldes hakkab valutama süda — ja häbi on.

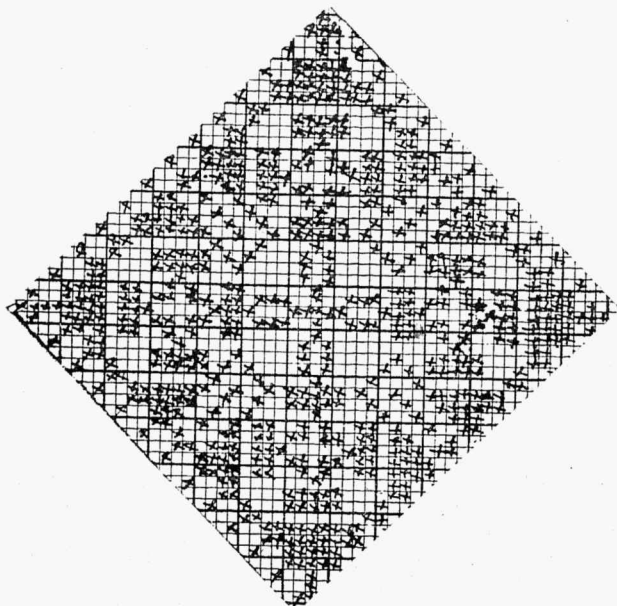
Kuidas süandisid kaunid kirjad ja kuidas saadi kooskõlalisi värve? Mustri looja oli

rahvas, värvide tarvitamist õppis tütar emalt. Aeg-ajalt täiendati mustreid esemete val- mistajate poolt. Veel hiljuti oli meil või- malus näha vanaema kinnast loomas. Kiri oli peas, kuid seda püüti täiendada ja pa- remaks muuta. Valiti lõngu, vaadeldi nende värvide sobivust. Silmi poolkinni pigistades vaatles vanaema ja lausus: „Ei sobi, vär- vid karjuvad“. Mitme vaatluse tulemusena saadi hästi sobivad värvid, mis ei „karju- nud“.

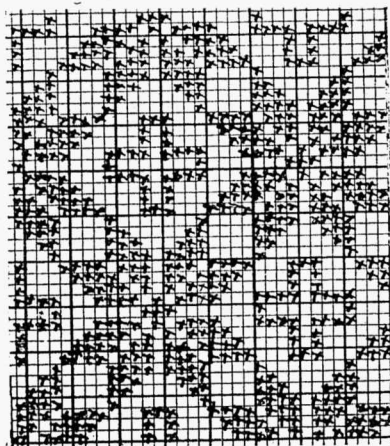
Milles seisab kinnaste väärtus rahvakun- stis? Eesti rahvakunst ja kindad on lahutamatu seotud. Ei saa

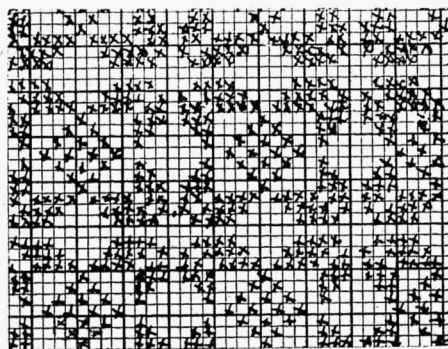
Joon. 1.

Joon. 2.

Joon. 3.

Joon. 4.

ühelst kõnelda nimetamata teist. On suur hulk kindaid, millel hea värvide kooskõla. Peale selle seisab nende kunstiline väärtus rikkalikult, erisugustes ornamentides. Eesti Rahva Muuseumi on kogutud kindaid üle tuhande numbriga, suurem jagu neist paariviisi, kuid on ka üksikuid ja ainult tükke kinnastest. Viimased on küllalt suured, et mustrit tunda. Kindad kui esemed peavad meie käsi kaitsema külma eest. Muuseumi andmetel leidub neid sageli jä-

medast lõngast, kahekordseid, aasadega ja vahel ka kaks paari ülestikku. Vanasti kanti peale praktilise eesmärgi kindaid ka moe pärast. Nii kindaid mehed suvel kindaid vöövahel.

Peale selle on kindad olnud tihedas sidemes rahva kommete ja usuga. Eriti tähtsat osa etendavad kindad pulmakommetes. Ka rahvalauludes nimetatakse pidukindaid. Kui kosjaviinad joodud, pidi pruut siduma paari kindaid pudeli kaela ümber, mis olid mõeldud isamehele. Kirikust koju sõites pani pruut kindad aisa või looga külge, need sai endale hobuse lahtirakendaja. Pulmas said kindaid kingiks kõik lähemad sugulased ja mõnel pool isegi pulmalised. Nii leidub muuseu-

mi kinnaste juures palju kordi märkus, et annetaja on need saanud pulmakingina.

Kindaid liigitatakse labakinnasteks ja sõrmkinnasteks. Peale selle võib kindaid liigitada — vormi, värvi, valmistamistehnika ja ornamentide alusel. Rahva poolt loodud mustrite põhimotiivides leiame tähekesi, nelinurke, riste, sirgjooni. Vanemad kindad on lamba-värvi, üldiselt domineerib must. Harilikumad värvide kombinatsioonid on valgesinine, valge-must. Eoosi mustriiga kindaid leiame Pärnuja Viljandimaal. Muhu saarel tarvitati mustris sageli koera, kassi ja linnukeste kujusid. Veel tuleks eriti märkida Muhu kirjadest n. n. „Muhu mända“, mis esineb valges ja kirjus tikandis kui ka kinda kirjades. Väga huvitavad on Valjala ja Karja sõrmikud, neid esineb rikkalikult ka Mustjalas.

Meie kohus on tõsta rahvakunst jälle ausse. Miks unistame vabrikukinnastest kaupluseaknaid, mis pahatihti on veel välismaa valmistatud? Miks: kui meie noortel on väledad sõrmed, hea töötahe ja rohkesti eeskujus, millest kinni haarata? Igakord pole mõtet vana kinnast puhtal vormikujul järele teha. Praegu kantakse meelsasti pikki kindaid, mis tõmmatakse varu-

kate peale ja millele suud on kaunistatud narmastega.

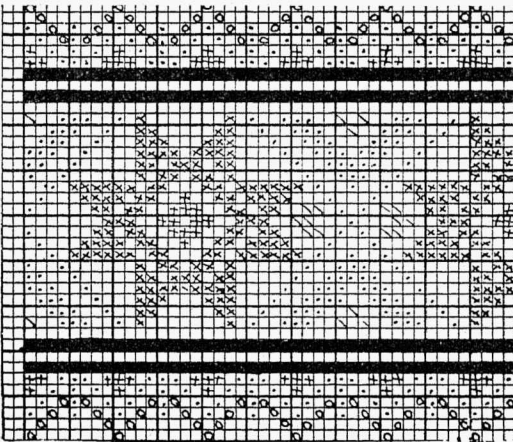
Joon. nr. 1 on kujutatud Muhu kinda pära, mis siin toodud sellisena, nagu ta praegu moes, kuid sealjuures on muhu kiri jäetud muutmata. Joon. nr. 2 kujutatud muster on mõeldud käe seljale, keskohta. Valmistamiseks võib tarvitada kahte värvi lõnga. Originaalkujul on tarvitatud musta ja valget: valget põhja musta kirjaga. Peale selle on püütud veel üksikud väikesed roostepunased motiivikesed roheliste triipudega. Siin võiks värvid ise valida. Näiteks sobib roheline põhi roostevärvi punase kirjaga, must põhi kollakaspruuni kirjaga või must põhi helekollase kirjaga. Selle kinda valmistamisel peaks olema kaunis peenike lõng, muidu lähevad käepealse kirja nurgad peopesasse kokku.

Samuti väga kenad on üleni kirjud kindad, kui on valitud sobivad värvid, mis ei „karju“, kuid mis ka üksteist ära ei „söö“ (ühete ei sula). Sellistena võime näha Märjamaa kinnast joon. nr. 3 ja Harju-Madise kinnast joon. nr. 4.

Noored, teie kohus on nõuda seda, mis on meie rahvapärane! Püüdke seda rakendada meie esemeisse, püüdke oma õppematku nii koostada, et oleks võimalik näha muuseumides meie esivanemate kaunist ja väärtuslikku pärandust!

H. Paglant.

Vöökirjaline padjakaunistus.

Kiri on õmmeldud villaste lõngadega ristpistes jämedale jutele. Padjja suurus on 55×45 sm. Padjja värvideks on: täidetud ruudud mustad, diagonaalristiga märgitud ruudud punased (kollakaspunased), ristiga märgitud ruudud kirspunased, punktiga ruudud tumerohelised, viltu joontega ruudud vanakollased, kuuliga ruudud tumepruunid. Kõik tühjad ruudud on täidetud heledama halliga.

Värvid võib muidugi valida oma soovi kohaselt, või missugust lõnga juhtub olema kodus, peasi et värvid omavahel sobivad. Soovikorral võib õmmelda ka ainult kahe värviga, s. o. põhi- ja kirjavärv. Kiri läheb keskest piki üle padjja. Siintoitud kirja tuleb vastavalt pikendada.

Els Käspre.

Noored, asugem ühiselt loovale tööle, see on kindlaks aluseks õnnelikuks saada ja õnnelik olla.

Vanaduses ei ole paremat tröösti kui see, et oleme pühendanud oma noorusjõu tegudeks, mis meiega ühes ei vanane.

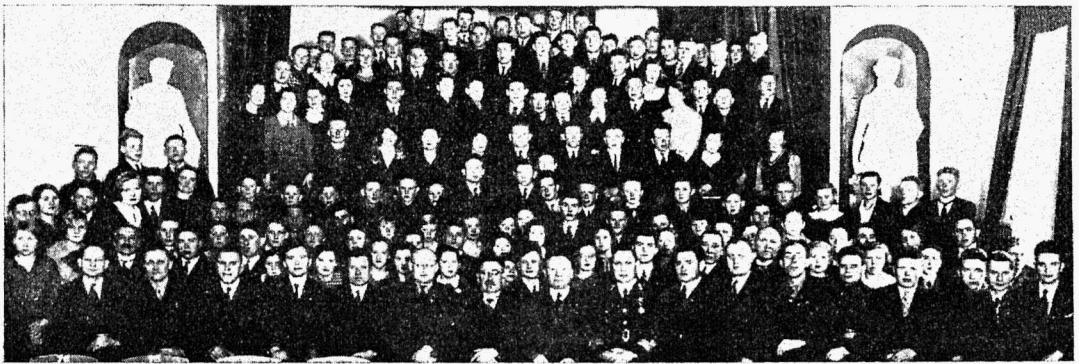
Ringivanem A. M.

Saaremaa maanoorte 8. kongress oli võimas.

Saaremaa Maanoorte Ühenduse korraldusel toimus 25. veebr. Kuressaare 8. Saaremaa Maanoorte kongress. Kongressis osavõtt oli rasketele teoludele vaatamata erakordselt elav. Kuressaare Eesti Seltsi mahukas saal ja lava ei suutnud ära mahutada 38 maanoorteringi 211 esitajat, paljud pidid jääma kõrvalruumidesse. Kongressist võttis osa 300 noort ja noortehüüsi ümber. Kongressi avas Saaremaa Maanoorte Ühenduse esimees A. Kaal, mille järele tervitas kokkutulnud noori Saaremaa Maanoorte Ühenduse vanem H. Ots-tavel. Kongressi juhatajaks valiti H. Ots-

22. Ringidel käib 85 mitmesugust ajakirja, 9 ajalehte ja Maanoorteringide raamatukogudes oli 3101 kõidet raamatuid, oma ajakirja andis välja 8 maanoorteringi. Näitustel esines 151 noort. Võistlustest võttis osa 106, tege-likkudest kursustest 389, õpiringide tööst 461 ja õppereisudest 317 noort. Referaatidega esi-nes 285 noort. Koosolekut juhatas 334 ja pro-tokollki kirjutas 349 ringi liiget.

Liikmemaksudest saadi tulusid kokku kr. 179.85. Oma üritustest ja ettevõtetest kr. 1909.83. Toetusi rahas saadi kr. 416.01 ja mit-mesuguseid toetusi kr. 61.39. Kokku oli rin-

Saaremaa maanoorte 8. kongressist osavõtjad.

tavel, J. Laul ja A. Kaar, sekretariaati E. Maidra ja V. Sass. Saaremaa Maanoorte Ühenduse aruandega esines S. M. Ü. sekretär E. Maidra, maanoorteringide aruandega Saaremaa maanoorte nõuandja O. Kolk. 1936. a. S. M. Ü. liikmeks olevast 45 maanoorteringist esitas aruandeid 42. Saaremaa maanoorte ringidesse koondunud noorte pere oli suur 1577 noort, neist poisse 804 ja tütarlapsi 773. Maanoorteringides töötas noortega kaasa 68 põllum. kutse- ja täienduskooli lõpetajat.

Maanoorteringide juures töötas 123 mitmesugust eriharu ja töörühma, milles 686 maanoort tegeles mitmesuguste maatulundusliikude eriülesannetega ja 169 maanoort mitmesuguste katsetega.

Maad oli põllukultuuride all 167 aari, aiakultuuride all 754 aari, karjamaa all 60 aari. Kokku 976 aari. Kodulinde peeti 489, kodujäneseid 337 ja mesiperesid 166. Maanoorteringide juhatused pidasid 278 juhatuse koosolekut. Üldkoosolekuid on peetud 217 ja muid koosolekuid 157. Kursusi on korraldatud 48, alktusi 40, õpiringe 49, noortepäevi 19, pidusid 68, näitekohtuid 9. Õppereise on korraldatud

gide kassade läbikäik kr. 2567.08. Kui sellele juure arvata veel Saaremaa Maanoorte Ühenduse kassa läbikäik kr. 600.04, siis saame kr. 3167.12. Selle summa on noored ise kokku pannud ja noorsootöö edendamiseks ära kasutanud.

Pärast aruannete kinnitamist saab sõna Haridusministeeriumi noortehataja kol. J. Vellerind, kes oma kõnes selgitas noorte ülesandeid Eesti ülesehitamisel. Põllutöökoja maanoorte nõunik agr. E. Nugis selgitab maanoorteringide töö kooskõlastamist kehtima hakanud noorsoo organiseerimise seadusega ja määrusega. Kõned võetakse vastu kauakestvate kiiduavaldustega. Pärast kõnesid tehakse vaheaeg, mida kokkutulnud noortkõtkaste juhid kasutavad oma nõupidamiseks ja maanoorte juhtivad tegelased esitiste koostamiseks.

Kell 1 koguvad kongressist osavõtjad uuesti saali, kus pärast pildistamist kongress jätkub.

Võetakse vastu järgmised resolutsioonid:

1) Saaremaa Maanoorte 8. kongress kinnitab, et maanoorte liikumine Saaremaal on

H. TAVAST,

Tännasilma maanoorteringi asutamise mõtte
algataja ja praegune ringivanem.

täitnud oma ülesandeid ja avaldab lootust, et noorsoo juhtimise üleminekul Haridusministeeriumi korraldusse maatulunduslik tegevus võib jätkuda sama edukalt kui senini.

2) Noorteühingute võrgu kujundamisel maaalgkoolide juures peetakse soovitavaks registreerida maanoorteringid koolide juures noorteühingutena.

3) Leitakse tarvilikuks neis piirkondades, kus puuduvad täiskasvanute organisatsioonid, esialgselt moodustada maanoorteringide juure üle 20-aastastest noortest toetajate ringid.

4) Otsustatakse esineda Ülemaalse Maanoorte Ühenduse ettepanekuga, et selle põhikirjas nähakse ette maakondlikud maanoorte ühendused Ülemaalse Ühenduse allorganina.

Saaremaa Maanoorte Ühendusest loositeel lahkunud juhatust liikmed A. Kaal, J. Laul, P. Häidesk, S. Mölder ja S. Uusmaa valitakse üksmeelsel heakskiitmisel tagasi. Saaremaa Maanoorte Ühenduse 1937. a. töökavasse võetakse suurema maanoorte näituse ja lõikuspeo korraldamine koos Põide põllumajandusenäitusega.

Otsustati üksmeelselt korraldada maanoorte töölaager mitmesuguste töödemonstratsioonidega ja võistlustega. Rohkesti tööd annab Ühendusele maanoorteringide ümberkohandamine vastavalt noorsoo organiseerimise seadusele ja määrustele. 8. Saaremaa maanoorte kongress oli suuremaid, mis Saaremaal kunagi peetud. Rohkearvuline kongressist osavõtjate pere üle Saaremaa näitab, et noored saarlased oskavad hinnata väärikalt oma liikumist ja noorsootööd.

Kongress lõppes võimsa ühislauluga, mille järele paljud maanoored asusid koduteele. Paljud noored aga kasutasid tänuga Kuresaare Eesti Seltsi poolt korraldatud odavahinnalist teatrietendust.

O. K.

Linnamäe maanoorte tegevus on eeskujulik.

Võrumaal töötava Linnamäe maanoorteringi möödunud aasta tegevus oli elav ja käesoleva aasta töökava on kokku seatud ja vastu võetud üldkoosolekul samuti mitmekülgsena.

Linnamäe maanoorteringil on liikmeid 28. Iga ringiliige on kohustatud uurima koduümbruse ajalugu ja valmistama perekonna sugupuud. Koos teiste organisatsioonidega pühitsetakse E. V. aastapäeva ja võidupüha väärikalt, kusjuures rõhku pannakse ka vanade põllumeeste-töösangarite austamisele. On kavatsus korraldada kohapeal aianduse, põllumajanduse ja arstiteaduslikke loenguid ning naiskäsitöö kursusi. Iga ringiliige saab suveks kindlad tööülesanded tulunduslikul alal. Talvistel pikkadel öhtudel peavad noored kodumajapidamise tarvis valmistama mõne eseme. Antud töödeks on poistele: 1. — köögipink, 2. — taburet, 3. — lüpsipink, 4. — kanatoidunõud, 5. — rehad, 6. — raamaturiil. Tütarlapsed valmistavad: 1. — hädavajaliku ihupesu, 2. — töökitli, 3. — köögipesu, 4. — kootud kangaid. Kevadel on tööde näitus. Aastakoosolekul viibis aiand. assistent J. Sibul, kes esines pikema kõnega ja hindas töö eeskujulikuks.

Ringivanemaks on õpetaja Aug. Reinmägi, esimeheks G. Duberg ja sekretäriks Ev. Vilson.

I. S.

Anna maanoorteringi tegevusest.

Möödunud tegevusaastal oli Anna maanoorteringil 27 liiget, neist poisse 14 ja tüdrukuid 13. Täiendus- ja kutsekooli lõpetanud oli 3 liiget. Ringil oli neli töörühma: aiatöö-, näite-, spordi- ja muusikarühm. Ringi juures tegutses õping. Aiandusrühmas töötas 25 liiget, neist lahendasid kodutalus töid 24 liiget; 1 liige katsetas segavilja väetuskatse põllul ja 1 liige kartulisortide kasvatusel. Kokku oli ringiliikmeid maad kasutada 112 aari. Esinedes Järvas maa-kondlikul noorte tööde näitusel Koerus sai Anna maan. ring 1. auhinna ja väikese kuldauraha, peale selle autasud organisatsioonidelt ja Põllutöökojalt.

Näitetrupp lavastas F. Niinemägi juhatusel aasta jooksul neli näidendit, millest laulmäng „Naabri Mari“ kanti ette kolm korda. Spordirühm Ed. Tahuri juhatusel esines 3 võistlusel — Annas, Vodjal ja Koerus — tules 3 korda esimesele kohale. Muusikarühmas tegutses aasta algul naiskoor, esinedes kahel peol lauluga. Aasta lõpul tegutses ringi juures keelpillide orkester. Ringil oli möödunud aastal üldkoosolekuid 2, juhatusel koosolekuid 7 ja töökoosolekuid 16,

Tamse maanoorteringi poolt korraldatud käsitöö kursusest osavõtjad Muhu rahvariides.
 × Kursuse juhataja prl. Villop, ×× ringivanem A. Mundi.

kokku 25 mitmesugust koosolekut. Kursusi peeti karjakasvatusest 1 ja korraldati 1 põllumajanduse ja karjanduse päev kohaliku maatulundus-kons. agr. R. Leetoja ja instr. A. Rosenthali juhtimisel. Pidasid peeti 4. Ilulugemisega esines 3 liiget, referaate oli 25. Ringil on oma ajakiri „Anna Maanoorte Ringi Edustaja“.

Ringi juhatus otsustas tellida ajakirja „Tõusev Noorus“.

1937. aastal valiti ringi esimeheks F. Niinemägi (endine), abiks M. Kago- vere, sekretäriks V. Kuriks, abiks A. Tahur, laekuriks Ed. Tahur ja abiks Joh. Priideman. F. N.

Konsulentide ja maanoorte koostöö.

Türi konvendi konsulent R. Müllerhof korraldas Änari maanoorte kaasabil Änari rahvamajas 2. päeva kestvusega põllumajandusliku kursuse, kus konsulent käsitas rohumaade korrastamist, toorsöödade kasvatamist, maaviljakuse tõstmist ja põllumajanduse mehaniseerimist.

Kanepi maanoortering korraldas 25. ja 26. jaanuaril Kanepis linnukasvatuse kursuse, millest võttis osa 30 inimest. Õpetust andsid maat, konsulent H. Polna ja V. Kasik. Kanakasvatuse vastu tuntakse huvi eriti asundustalude pidajate hulgas.

Martna maanoorteringi juures korraldati 20. ja 21. jaanuaril kursused karjakasvatuse ja kodukorrasvatuse üle, kus kõnedega esinesid konsulendid E. Priks ja E. Taiska.

Haapsalu konvendis on maanoorte organisatsioonidel tihe kontakt maat, konsulent E. Priksiga. Ühiselt koostatakse ja arutatakse töökavasid. Sinalepas oli 2. veebruaril töökava arutamine põllumajandusliku kursuse osaks, kus ka vanemad kuulasid noorte kavatsusi. Juba praegu tehakse ettevalmistusi sügisel Haapsalus toime tuleva põllumajandusliku näituse heaks kordamiseks.

Eipri maanoorteringi poolt korraldatud karskuspäeval kõneles maat, konsulent H. Pärnamägi maanoorte ülesannetest karskuse levitamisel.

Torma maanoorte ühendusele pandi alus.

10. veebruariks olid Torma vallamajja kokku kutsutud Torma konvendis asuvate maanoorteringide esindajad, et pidada nõu töö ühtlustamise alal ja panna alus Torma maanoorte ühendusele.

Nõupidamise avas konvendi esimees Sarapu, lähematest tööülesannetest kõneles maanoorte nõunik E. Nugis. Ülevaate maanoorteliikumise arengust konvendi piirkonnas andis konsulent F. Soome. Tormas töötab 8 maanoorteringi, mis kõik ellu kutsutud alles

möödunud aastal. Uusi maanoorteringe oleks tarvis juure asutada eriti Avinurme vallas.

Üksmeelselt otsustati asutada Torma konvendi maanoorte ühendus. Juhatusse valiti ringide esindajatena: Raud, Paju, Soidla, Haas ja Jõgiste. Peale nende kuu-

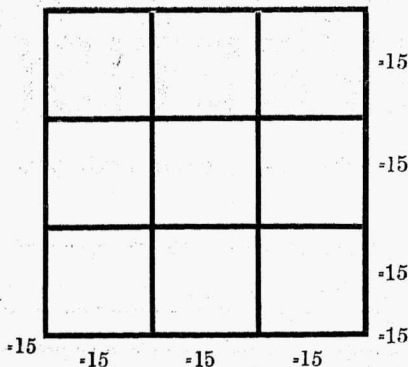
luksid juhatusse konvendi esindaja ja maatulunduskonsulent.

Kevadel otsustati korraldada kõikide ringide ühisel jõul Tormas suurem moortepäev, et tutvustada maanoorte liikumise põhimõtteid laiematele hulkadele.

Ajaviidet.

Peamurdmist.

Paigutada siin juures kujutatud üheksasse ruutu kõik numbrid ühest kuni üheksani, nii et kolme ruudu kogusumma luges vasakult paremale, ülevalt alla ja ka diagonaalsid pidi annaksid arvu 15.

Vabastage käärid.

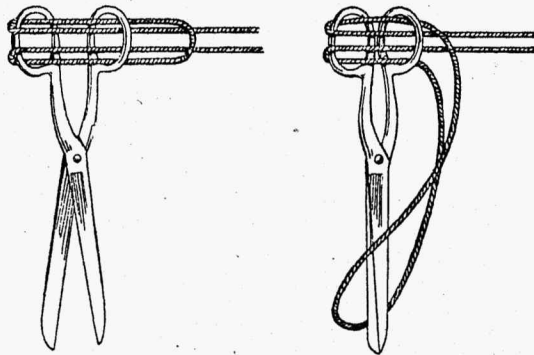
Võtke umbes 2 m pikkune tükk sidumisnööri ja pange see kahekorra kokku. Läbi käärde käepideme rõnga pistke nõõri aas ja tõmmake viimasest läbi nõõri lahtine ots, moodustades nii joon. 1 kujutatud sõlme.

Joon. 1.

Lõpuks tõmmake läbi käärde teise haru käepideme rõnga nõõri vaba ots ja siduge see mõne asja, näiteks tooli külge. Nüüd püüdke ise käärid nõõrist vabastada või tehke see ülesandeks seltsimeestele. Tingimuseks on, et nõõri ei tohi katki lõigata ega nõõri otsa tooli küljest lahti teha.

Mõne hetke asjata katsetamise järele tundub, et antud tingimustel on võimatu kääre vabastada. Ometi on see üsna lihtne, kui tõmbate joonisel 2 näidatud viisil läbi teise käepideme rõnga sõlme aasa ning tõstate viimase üle käärde otsa.

Joon. 2.

Eelmise numbrilahendused.

Eelmises numbris ilmunud peamurdmise ülesande lahendus.

Mardi naine oli 21 aastat vana.

* Eelmise ristsõnamõistatuse lahendus: Põikread: 1. Tõusev Noorus, 9. Au. 10. Raiepakk, 11. Kai, 13. Tara, 14. Are, 18. Aretus, 21. Kevade, 23. Amet, 26. Adu, 27. Udar, 30. Ait, 31. Seli, 33. Ila, 34. Iga, 35. Aste, 38. Kanakasvatus.

Püstread: 1. Tõrva, 2. Unine, 3. Seen, 4. Vaas, 5. Nukkk, 6. On, 7. Rikas, 8. Saiad, 12. Aruhein, 15. Reede, 16. Ordu, 17. Sa, 19. Eedi, 20. Sina, 21. Kasak, 22. Vulin, 24. Maret, 25. Tt, 28. Alas, 29. Rasv, 32. Iga, 36. Ta, 37. Es. (As.).

TOIMETUS ja TALITUS: Tallinn, Pikk tän. 40. Telefon 464-24. — Posti jooksev arve nr. 275. Ilmub üks kord kuus. TELLIMISE HIND: aastas kr. 1,50; 1/2 aastas kr. —,80. Üksiknumber 20 senti. Peatoimetaja A. Käbin. Vastutav- ja tegevtoimetaja E. Nugis.

Lumeteed on ilusad!

Parim aeg on koju vedada vajalik hulk

KAALIVÄETISI

Kasutage praeguseid hindu, sest kaalihinnad pole veel tõusnud.

Nüüd on ka kaaliväetised saadaval kõigis kauplustes.

Segafosfaat

ja teised väetised on tarvis koju muretseda juba talve teega.

Väetiskatsed suinisuga

Penijõe koolitalus, Kuusiku riigimõisas, Vana-Võidu koolitalus, Viiratsi ja Särevere mõisades andsid 1936. a. järgmisi keskmisi terasaakisi hektaarilt

	Keskmine terasak hektaarilt	Enamsaak hektaarilt
Ilma fosforväetiseta	1441	—
200 kg. superfosfaati	1544	103 kg.
200 „ segafosfaati	1582	141 ”

Nii on segafosfaat 5 katse keskmises annud 36% suurema enamsaagi kui superfosfaat.

Segafosfaadi kõrge tasuvus heinakultuuride juures on põllumeestel juba varem teada.

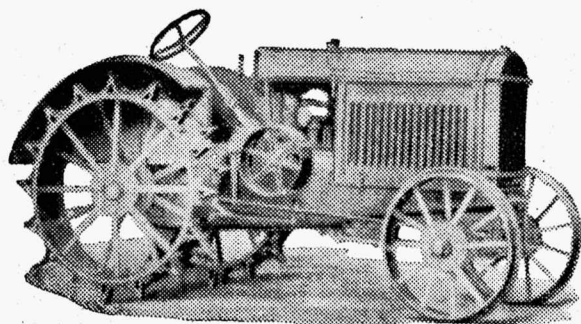

*Nauding
suitsetajaile*

AHTO
TURIST
KULDMEDAL

Alati värskendavad ja tujuloovad!

ETK tubakatehas.

Vene traktorid

Deeringi tüüp, 15 ja 30 h.j.
Tugevad ja lihtsad.

Kohased künniks
ja viljapeksuks.

ETK põllumajandusosakond

